

РОЛЬ ОСОБИСТИХ ПІДСОБНИХ ГОСПОДАРСТВ В ОДЕРЖАННІ МОЛОЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ

Н. А. Сиромятникова, к.с.-г. н., Харківська державна зооветеринарна академія

Розглядається значення особистих підсобних підприємств в одержанні молочної продукції за рахунок утримання великої рогатої худоби.

Постановка та стан вивчення проблеми В одержанні додаткової молочної продукції провідного значення набувають особисті підсобні господарства населення. Головним мотивом, що визначає розвиток підсобних господарств, є не тільки необхідність забезпечення сімей продуктами харчування, а й одержання прибутку від реалізації молока.

Особисті підсобні господарства населення гарантують ще й достатньо стабільне виробництво сільськогосподарської продукції (головним чином, продуктів харчування) незалежно від процесів, що відбуваються в аграрному секторі економіки в цілому.

Мета та методика дослідження. Нині значна частина молока на переробні підприємства надходить від населення, тому метою дослідження є обґрунтування функціонування і перспектив розвитку особистих підсобних господарств з різним поголів'ям великої рогатої худоби

Розміри особистого підсобного господарства залежать від складу сім'ї. Із збільшенням чисельного складу сім'ї з'являється можливість розширення виробництва: збільшується оброблювана сім'єю земельна площа, а також поголів'я худоби.

Сьогодні молочне скотарство представлено великою кількістю порід молочного і молочно-м'ясного напрямку продуктивності, що дозволяє населенню провести вибір худоби у відповідності з попитом.

Спеціалісти вважають, що найбільш бажаним є розведення в особистому господарстві тварин молочного і молочно-м'ясного типу [1].

Важливою особливістю є те, що від тварин можна отримати велику кількість продукції при порівняно невеликих витратах зернових кормів. Від корови за рік (доять її зазвичай 10 місяців після отелення) можна отримати 4000-5000 кг молока, що повністю задовольняє потребу в цьому продукті 8-10 чоловік, забійний вихід тварин

складає 55-60%.

При визначенні молочної продуктивності корови враховують її зовнішній вигляд, а також звертають увагу на рівень її власного удою за минулу лактацію, про яку судять за найвищий добовий надій на 2-3 місяцях після отелення або за кількістю молока, надоєному від корови за 10 місяців (305 днів) лактації. Корова вважається хорошою, якщо за лактацію від неї можна одержати 3000 – 3500 кг молока. Якщо ж за лактацію вона може дати 4500-5000 кг молока, то така корова є високопродуктивною. У перші 7-10 днів після отелення корова утворює молозиво, яке відрізняється від нормального молока за хімічним складом та біологічною дією. Потім утворюється звичайне молоко, а в кінці лактації - стародійне.

Результати досліджень. Спробуємо підрахувати, які витрати має господар корови і які прибутки. Ціни на всі корми беремо мінімальні. Навіть якщо не враховувати солому, силос, харчові рештки і сіль (а все це також коштує грошей), то сума набігає немала. До догляду за коровою входять питання гігієни – слід підтримувати чистоту повітря, приміщення, самої тварини, слід проводити хоч якийсь ремонт, видаляти гній тощо. Улітку робочий день селянина розпочинається з четвертої ранку, а закінчується о дев'ятій вечора. Тричі за добу корову потрібно подоїти, нагодувати (попри те, що її виганяють на пасовище). А взимку худоба потребує ще більше уваги. Є й інша робота (помити відра чи доїльний апарат тощо) [2].

Потреба в кормах і їх вартість для корови з надоєм молока від 5000 до 7000 кг молока наведена в таблиці 1.

Для того, щоб одержати 3,5 -4 т молока від корови за рік, повинно бути заготовлено в середньому на корову 2 т сіна, 3 т силосу, 4 т кормового буряка, 2 т концкормів і згодовано у вигляді підкормки і на пасовищі біля 10 т зелених кормів.

Потреба в кормах і їх вартість

Для корови з надоєм молока 5000 кг						
Вид кормів	На 1 голову				Вартість, грн.	
	структура кормів по поживності, %	корм од., ц	поживність 1 кг корму, корм. од.	в натурі, ц	1 ц	разом
Конц. корми	43	25,6	1,10	23,26	384	8930
Соковиті	13	7,7	0,20	38,50		2310
Грубі	26	15,5	-	34,75		2693
Зелені	18	10,07	0,17	60,58	-	-
Разом	100	59,5	-	-		13933
Для корови з надоєм молока 6000 кг						
Конц. корми	47	32,24	1,11	29,04	374	10857
Соковиті	13	8,92	0,20	44,60	60	2676
Грубі	25	17,15	0,45	38,16	78	2985
Зелені	15	10,29	0,18	58,29	-	-
Разом	100	68,60	-	-	-	16518
Для корови з надоєм молока 7000 кг						
Конц. корми	51	39,68	1,10	35,97	381	13699
Соковиті	13	10,11	0,20	50,55	60	3033
Грубі	22	17,12	0,46	37,43	80	2988
Зелені	14	10,89	0,18	61,77	-	-
Разом	100	77,8	-	-	-	19720

Разові витрати на ветеринарне обслуговування, штучне запліднення та ідентифікацію на 1 корову протягом 1 року складають всього 1129,15 грн.

Розрахунок товарності молока слідуючий: власні потреби молока:

2 людини x 250 л	= 500 л;
випоювання теляти	250 л
поросят	100 л
Разом	850 л

Собівартість утримання 1 корови представлено в таблиці 2.

Таблиця 2

Собівартість утримання 1 корови

Статті витрат	Витрати, грн.
1. Ветеринарне обслуговування	1029
2. Ідентифікація (нумерація)	50
3. Штучне запліднення	50
4. Вартість кормів при надоях:	
I 4500	12000
II 5000	14968
III 6000	16518
IV 7000	19720
5. Електроенергія	204
6. Паливо-мастильні матеріали	1000
7. Разом витрат:	
I	14333
II	16266
III	18851
IV	22053
8. Собівартість 1 ц товарного молока:	
I	393
II	392
III	366
IV	359

Виручка від реалізації молока в залежності від закупівельної ціни та прибуток від реалізації молока від однієї корови наведено в таблицях 3 і 4.

Таблиця 3

Виручка від реалізації молока в залежності від закупівельної ціни, грн.

Реалізація товарного молока	Виручка від ціни реалізації, грн/л				
	3	4	5	6	7
3650	10950	14600	18250	21900	25550
4150	12450	16600	20750	24900	29050
5150	15450	20600	25750	30900	36500
6150	18450	24600	30750	36400	43050

Прибуток від реалізації молока від однієї корови, грн.

Реалізація товарного молока	Прибуток від ціни реалізації, грн/л				
	3	4	5	6	7
3650	-3383	267	3917	7567	11217
4150	-3810	334	4484	8634	12234
5150	-3401	1749	6899	12049	17649
6150	-3603	2547	8697	14847	20997

Висновки та перспектива подальших досліджень

1. Реалізація молока особистими господарствами населення молокопереробним підприємствам 3 грн. за 1 л є збитковим, а за закупівельною ціною 4 грн./л перебиває лише затрати на утримання корови і не дає можливості господарю власного підсобного господарства розраховатися за спожиту електроенергію і газ.

2. Особисте підсобне господарство з однієї корови може бути привабливим лише за умови реалізації молока на ринках у свіжому вигляді без нормалізації до стандартної жирності по 6-7 грн. за 1 л. При цьому корова з продуктивністю 4500 л може дати прибуток в 630 грн. щомісячно за ціною реалізації 6 грн./л або 935 грн. за ціною реалізації 7 грн./л. Із збільшенням продуктивності корови прибуток зростає.

Список використаної літератури:

1. Башкирець Б.А. Что должен знать владелец коровы/ Б.А. Башкирець, Ю.В. Бойко - Л.: Колос, 1982.- 115 с.
2. Попович Ф.Я. Советы по ведению приусадебного хозяйства/ Ф.Я.Попович, Б.К. Гаповенко, Н.М. Коваль – К.: Урожай, 1985.- 663 с.

Рассматривается значение личных подсобных хозяйств в получении молочной продукции за счет содержания крупного рогатого скота.

The value of personal subsidiary gospodarstvo is examined in the receipt of suckling products due to maintenance of cattle.

Дата надходження в редакцію: 4.12.2012 р.
Рецензент: д.с.г.н., професор Г.П.Котенджи

УДК636.2.034:637.12.04/.07

ЗМІНИ ВМІСТУ СКЛАДОВИХ МОЛОКА ПРИ ЗАХВОРЮВАННІ КОРІВ НА МАСТИТ

Ю. І. Склярєнко, к.с.-г.н., Інститут сільського господарства Північного Сходу
Т. О. Чернявська, к.с.-г.н., Сумський національний аграрний університет

Проведені дослідження щодо вивчення міжпорідної різниці змін вмісту складових молока при захворюванні корів на мастит. Встановлений кореляційний зв'язок між вмістом основних складових молока та кількістю соматичних клітин в 1 мл молока.

Постановка та стан вивчення проблеми.

Одним з негативних факторів які перешкоджають інтенсивному розвитку молочного тваринництва та отримання якісного молока, є широке поширення серед корів хвороб молочної залози, що носять запальний характер (клінічна, субклінічна форма маститу). Маститами уражаються корови в будь-який період лактації, при цьому частіше хворіють високопродуктивні тварини. Економічний збиток від маститів складається з таких чинників: знижується молочна продуктивність у перехворілих маститами корів (до 300 кг від 1 корови в рік). У перехворіли клінічною формою маститу відбуваються незворотні зміни тканин молочної залози (розростання сполучної тканини) і колишні удої взагалі не відновлюються. З цієї причини передчасно выбраковуюються високоцінні в племінному і про-

дуктивному відношенні тварини. Підвищується захворюваність телят і їх відмінок. Знижується запліднюваність тварин (порушується протягом статевого циклу у бік збільшення міжотельного періоду).

Знижується якість молочних продуктів (масла, сирів, сметани, кефіру та інших) зменшується можливість розширення асортименту продукції, що випускається.

Крім економічного збитку мастити є прямим джерелом забруднення молока мікробами, продуктами їх життєдіяльності і токсинами які викликають різні кишкові і респіраторні інфекції людей, особливо у дітей.

Критерієм інтенсивності захворюваності корів маститом і наявності домішки маститного молока в збірному, є соматичні клітини (лейкоцити і епітеліальні клітини).